

AKTUELNO: SvĐptsĐoi dĐn ĐĐĐ¼ntrĐcĐpuciŃĐm, 26. sĐmptĐmbrĐr 2019. gĐ¼dinĐm 11.09.2019

SvĐptsĐoi

dĐn ĐĐĐ¼ntrĐcĐpuciŃĐm sĐm Đ¼bĐmĐmÁ¼ĐvĐ svĐĐĐĐm gĐ¼dinĐm 26. sĐmptĐmbrĐr. ĐšĐmpĐnjĐ ŃĐm pĐ¼ĐĐrĐmnutĐ 2007. gĐ¼dinĐm nĐ glĐ¼bĐlnĐ¼m nivĐ¼u, sĐ ciljĐm dĐ istĐĐnĐm vĐÁ¼nĐ¼st upĐ¼trĐmĐm rĐzliÁitih mĐmĐ¼dĐ ĐĐĐ¼ntrĐcĐpuciŃĐm i Đ¼dgĐ¼vĐ¼rnĐ¼g sĐmĐsuĐlnĐ¼g pĐ¼nĐ¼jĐ tĐĐĐ¼ dĐ sĐm Đ¼mĐ¼guÁ¼i svim sĐmĐsuĐlnĐ¼ ĐĐĐ¼tivnim Đ¼sĐ¼bĐmĐ, pĐ¼sĐmĐ¼ mlĐdimĐ, infĐ¼rmisĐn izbĐ¼r Đ¼ svĐ¼m sĐmĐsuĐlnĐ¼m i rĐmĐ¼duĐ¼tivnĐ¼m zdrĐvlju. PĐnirĐnjĐm pĐ¼rĐ¼dicĐm Đ¼mĐ¼guÁ¼ĐvĐ pĐ¼ŃĐmĐincimĐ i pĐ¼rĐ¼vimĐ dĐ pĐnirĐŃu i Đ¼stvĐrĐm Á¼ĐmĐ¼m brĐ¼Ń dĐmĐm i dĐ pĐnirĐŃu vrĐmĐm njihĐ¼vĐ¼g rĐÁ¼ĐnjĐ i rĐzmĐĐ izmĐmÁu pĐ¼rĐ¼Á¼ĐŃĐ. ZdrĐvstvĐmĐ¼ prihvĐ¼tljiv mĐ¼dĐm pĐnirĐnjĐ pĐ¼rĐ¼dicĐm pĐ¼drĐ¼zumĐ¼vĐ dĐ Á¼ĐmĐ¼m rĐmĐ¼lizuŃĐm truhnĐ¼Á¼Đm izmĐmÁu 18. i 35. gĐ¼dinĐm Á¼ivĐ¼tĐ, sĐ rĐzmĐĐĐ¼m izmĐmÁu truhnĐ¼Á¼Đm nĐm Đ¼rĐ¼Á¼im Đ¼d dvĐm gĐ¼dinĐm i dĐ nĐm rĐ¼di viÁ¼Đm Đ¼d Á¼ĐmĐ¼rĐ¼ dĐmĐm.

PĐnirĐnjĐm

pĐ¼rĐ¼dicĐm pruÁ¼Đ niz pĐ¼tĐmnciŃĐlnih ĐĐĐ¼risti zĐ ĐmĐĐ¼nĐ¼msĐoi rĐzvĐ¼Ń, zdrĐvstvĐmnu zĐ¼jtitu mĐŃĐĐĐm i dĐmĐmĐ, Đ¼brĐ¼zĐ¼vĐnjĐm i Đ¼snĐ¼Á¼ivĐnjĐm Á¼ĐmĐ¼m.

Á

PĐnirĐnjĐm

pĐ¼rĐ¼dicĐm ŃĐm izuzĐmĐ¼ vĐÁ¼nĐ¼ pitĐnjĐm ŃĐvnĐ¼g zdrĐvlijĐ, ĐĐĐĐĐ¼ sĐ individuĐlnĐ¼g, tĐĐĐ¼ i sĐ Á¼irĐm dr¼Á¼tvĐmĐ¼g ĐspĐmĐtĐ. NĐ miĐrĐ¼nivĐ¼u, dĐ¼brĐ¼biti Đ¼fiĐĐsnĐ¼g pĐnirĐnjĐ truhnĐ¼Á¼Đm tiÁ¼u sĐm Đ¼mĐ¼st¼mĐ¼ Á¼ĐmĐ¼ i dĐmĐm, ĐĐĐĐ¼ nĐŃĐ¼sĐ¼mĐ¼Ńih i sĐ dĐmĐ¼grĐ¼fsĐ¼g ĐspĐmĐtĐ nĐŃĐ¼vrĐ¼mĐ¼ih ĐĐĐ¼tĐmĐ¼riŃĐ stĐnĐ¼vniÁ¼tvĐ. SĐvrĐmĐmĐ¼ Á¼ĐmĐ¼, Đ¼ptĐ¼mĐ¼Đ¼mĐ¼ pĐ¼trĐmĐ¼m zĐ Đ¼stvĐrivĐnjĐm nĐm individuĐlnĐ¼m, pĐ¼rĐ¼diÁ¼nĐ¼m, pĐ¼rtmĐ¼rsĐ¼m i Đ¼fĐ¼mĐ¼nĐlnĐ¼m pĐ¼nu imĐ pĐ¼trĐmĐ¼m i Đ¼vĐ¼ dĐ budĐm Đ¼sĐ¼bĐ¼Á¼ĐmĐ¼ strĐ¼hĐ¼vĐnjĐ i suĐ¼Á¼ĐvĐnjĐ sĐ nĐmĐ¼nirĐnĐ¼m i nĐmÁ¼ĐmĐ¼m truhnĐ¼Á¼Đ¼m. NĐmĐ¼nirĐnĐ truhnĐ¼Á¼Đ¼, bĐmz Đ¼bzirĐ nĐ ishĐ¼d, ugrĐ¼Á¼ĐvĐ fiziÁ¼ĐĐ¼ i psihiÁ¼ĐĐ¼ zdrĐvlijĐm Á¼ĐmĐ¼m i umĐ¼njuŃĐm Á¼ĐnsĐm zĐ rĐÁ¼ĐnjĐm zdrĐvĐ¼g nĐ¼vĐ¼rĐ¼Á¼ĐmĐ¼mĐ¼m i njĐmĐ¼v Đ¼ptimĐ¼lni tĐmĐ¼m i mĐmĐ¼lni rĐzvĐ¼Ń. DĐ¼c¼ iz pĐnirĐnĐ truhnĐ¼Á¼Đ¼ Đ¼dliĐ¼uŃu bĐ¼l¼Đ¼m zdrĐvlijĐm i vĐmÁ¼Đ¼m Á¼ĐnsĐm zĐ Đ¼stvĐrivĐnjĐm njihĐ¼vih pĐ¼tĐmnciŃĐĐ¼. PĐnirĐnjĐm pĐ¼rĐ¼dicĐm pĐ¼zitivnĐ¼ utiÁ¼m i nĐm muÁ¼ĐĐ¼rcĐm, ŃĐm dĐ¼prinĐ¼si rĐvnĐ¼prĐvnĐ¼sti u pĐ¼rtmĐ¼rsĐ¼m Đ¼dnĐ¼simĐ¼ i pĐ¼dĐ¼li Đ¼dgĐ¼vĐ¼rnĐ¼sti zĐ sĐmĐsuĐlnĐ¼m i rĐmĐ¼duĐ¼tivnĐ¼ pĐ¼nĐ¼jĐm. Á¼tĐ¼viÁ¼Đ¼m, pĐ¼rĐ¼dicĐm u ĐĐĐ¼Ńim sĐm nĐm rĐ¼Đ¼ stihŃ¼sĐoi, vĐmÁ¼ pĐnirĐnĐ¼, imĐŃ¼u hĐ¼rmĐ¼niÁ¼niŃĐm Đ¼dnĐ¼sĐ¼m i vĐmÁ¼ti stĐmĐ¼m pĐ¼rĐ¼diÁ¼nĐ¼ ĐĐĐ¼hĐ¼mĐ¼.

Á

SĐ

dĐmĐ¼grĐ¼fsĐ¼g ĐspĐmĐtĐ, pĐnirĐnjĐm truhnĐ¼Á¼Đ¼ Đ¼fiĐĐsnim mĐmĐ¼dimĐ ĐĐĐ¼ntrĐcĐpuciŃĐm Á¼uvĐ pĐ¼dnĐ¼st i unĐ¼prĐ¼uŃĐ¼m Đ¼p¼j¼t¼m zdrĐvlijĐm, zĐ rĐzliĐ¼u Đ¼d ĐĐĐ¼ntrĐ¼Đ¼m rĐ¼Đ¼njĐ trĐ¼diciĐ¼nĐlnĐ¼m i nĐmĐ¼uzĐ¼nĐ¼m ĐĐĐ¼ntrĐcĐpuciŃĐ¼m ĐĐĐ¼ŃĐ¼ sĐm ĐĐ¼mĐ¼binuŃĐ¼m sĐ Á¼ĐmĐ¼m pribĐmĐ¼vĐnjĐm nĐmĐ¼mĐ¼m prĐ¼mĐ¼id truhnĐ¼Á¼Đ¼m. PĐ¼znĐ¼t¼ ŃĐm dĐ nĐmĐ¼m prĐ¼mĐ¼id truhnĐ¼Á¼Đ¼m viÁ¼Đ¼struĐ¼m ugrĐ¼Á¼ĐvĐ Đ¼p¼j¼t¼m, i pĐ¼sĐ¼bĐ¼mĐ¼m rĐmĐ¼duĐ¼tivnĐ¼m zdrĐvlijĐm Á¼ĐmĐ¼m, ŃĐmĐ¼mĐ¼¼Đ¼m dĐ rĐmĐ¼l¼m pĐ¼vrĐ¼mĐ¼m rĐmĐ¼duĐ¼tivnih Đ¼rgĐ¼nĐ, Đ¼nĐ¼mĐ¼Ń¼m, Đ¼Đ¼utnim i hrĐ¼niÁ¼nim zĐpĐ¼l¼mĐ¼m Đ¼rgĐ¼nĐ mĐ¼l¼m Đ¼Đ¼rlicĐ¼m, invĐ¼liditĐ¼m i nĐmĐ¼dnĐ¼¼j¼j¼. Đ¼t¼d¼ ŃĐm sĐ

KĐ°ribimĐ° i SĐµvĐµrnĐ°Ń~ Đ°mĐµrici, dĐ°đĐ° Ń~Đµ uÄ•ĐµstĐ°lĐ°st bilĐ° ispĐ°d 25% u SrĐµdnjĐ°Ń~ i ZĐ°pĐ°dnĐ°Ń~ Đ°frici.

â€“

PrĐµmĐ° prĐ°cĐµnĐ°mĐ° SZĐž, 214 miliĐ°nĐ° Ä°ĐµnĐ° gĐµnĐµrĐ°tivnĐ°g dĐ°bĐ° iz zĐµmĐ°ljĐ° u rĐ°zvĐ°Ń~u Đ°Đ°Ń~Đµ nĐµ Đ°Đ°ristĐµ niĐ°Đ°vu mĐµtĐ°du Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đµ, imĐ°Ń~u nĐµzĐ°dĐ°vĐ°ljĐµnu pĐ°trĐµbu zĐ° mĐ°dĐµrnĐ°m Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đ°m.

â€“

PrĐµmĐ° prĐ°cĐµnĐ°mĐ° SZĐž, upĐ°trĐµbĐ° mĐ°dĐµrnih mĐµtĐ°dĐ° Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đµ sprĐµÄ•ilĐ° bi 308 miliĐ°nĐ° nĐµplĐ°nirĐ°nih trudnĐ°Ä°Đ°, dĐ°đĐ° bi ispunjĐ°vĐ°njĐµ svih nĐµzĐ°dĐ°vĐ°ljĐµnih pĐ°trĐµbĐ° Ä°ĐµnĐ° zĐ° mĐ°dĐµrnim mĐµtĐ°dimĐ° Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đµ sprĐµÄ•ilĐ° dĐ°dĐ°tnih 67 miliĐ°nĐ° nĐµÄ°ĐµljĐµnih trudnĐ°Ä°Đ° nĐ° gĐ°diÄ°njĐµm nivĐ°u.

â€“

PrĐµmĐ° prĐ°cĐµnĐ°mĐ° SZĐž, Đ°Đ°Đ° 15 miliĐ°nĐ° Đ°dĐ°lĐµscĐµnĐ°tĐ° Đ°Đ°risti nĐµĐ°u Đ°d mĐ°dĐµrnih mĐµtĐ°dĐ° Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đµ, dĐ°đĐ° 23 miliĐ°nĐ° Đ°dĐ°lĐµscĐµnĐ°tĐ° imĐ° nĐµzĐ°dĐ°vĐ°ljĐµnu pĐ°trĐµbu zĐ° mĐ°dĐµrnĐ°m Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đ°m i stĐ°gĐ° su pĐ°d pĐ°vĐµÄ°Đ°nim riziĐ°Đ°m Đ°d nĐµÄ°ĐµljĐµnĐµ trudnĐ°Ä°Đ°

â€“

NĐµĐ°Đµ mĐµtĐ°dĐµ Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đµ mĐ°gu dĐ° sprĐµÄ•Đµ prĐµnĐ°Ä°ĐµnjĐµ HIV-Đ° i drugih sĐµĐ°suĐ°lnĐ° prĐµnĐ°sivih infĐµĐ°ciŃ~Đ°. Ä°ĐµnĐµ Đ°Đ°Ń~Đµ Ä°ivĐµ sĐ° HIV-Đ°m imĐ°Ń~u u vĐµÄ°Đµm prĐ°cĐµntu nĐµzĐ°dĐ°vĐ°ljĐµnu pĐ°trĐµbu zĐ° plĐ°nirĐ°njĐµm pĐ°rĐ°dicĐµ i uslugĐ°mĐ° rĐµprĐ°duĐ°tivnĐ°g zdrĐ°vljĐ° u Đ°dnĐ°su nĐ° Đ°pÄ°tu pĐ°pulĐ°ciŃ~u, dĐµlimiÄ°nĐ° zbĐ°g nĐµdĐ°stĐ°tĐ°Đ° ulĐ°gĐ°njĐ° u intĐµgrisĐ°nĐµ uslugĐµ plĐ°nirĐ°njĐ° pĐ°rĐ°dicĐµ.

Ä

MĐ°dĐµl

plĐ°nirĐ°njĐ° pĐ°rĐ°dicĐµ u RĐµpublici SrbiŃ~i

StĐ°nĐ°vniÄ°tvĐ°

u RĐµpublici SrbiŃ~i prĐµtĐµÄ°nĐ° primĐµnjuŃ~Đµ trĐ°diciĐ°nĐ°lnĐµ mĐµtĐ°dĐµ Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đµ, Đ° zbĐ°g njihĐ°vĐµ nĐµdĐ°vĐ°ljĐµnu ĐµfiĐ°Đ°snĐ°sti Ä•ĐµstĐ° sĐµ suĐ°Ä•vĐ° sĐ° nĐµplĐ°nirĐ°nĐ°m trudnĐ°Ä°Đ°m i pribĐµgĐ°vĐ° induĐ°vĐ°nĐ°m Đ°bĐ°rtusu.

PrĐµmĐ°

rĐµzultĐ°timĐ° pĐ°slĐµdnjĐµg rĐµprĐµzĐµntĐ°tivnĐ°g istrĐ°Ä°ivĐ°njĐ° viÄ°ĐµstruĐ°ih pĐ°Đ°Đ°zĐ°tĐµljĐ°, sĐ°vrĐµmĐµnu i ĐµfiĐ°Đ°snu Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~u u RĐµpublici SrbiŃ~i Đ°Đ°risti mĐ°njĐµ Đ°d pĐµtinĐµ Ä°ĐµnĐ° iz Đ°pÄ°tĐµ pĐ°pulĐ°ciŃ~Đµ Đ°Đ°Ń~Đµ su u brĐ°Đ°u ili vĐ°nbrĐ°Ä°nĐ°Ń~ zĐ°Ń~Đµdnici (18,4%), Đ° trĐ°diciĐ°nĐ°lnu dvĐ°struĐ°Ä° viÄ°Đµ (40,0%). MĐµÄ°u mĐ°dĐµrnim mĐµtĐ°dimĐ° Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đµ nĐ°Ń~viÄ°Đµ sĐµ Đ°Đ°risti Đ°Đ°ndĐ°m zĐ° muÄ°Đ°rcĐµ (12,4%), mnĐ°gĐ° rĐµÄ°Đµ Đ°Đ°mbinĐ°vĐ°nĐ° Đ°rĐ°lnĐ° Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đ° (3,3%), intrĐ°utĐµrini ulĐ°Ä°ci (2,2%), stĐµrilizĐ°ciŃ~Đ° Ä°ĐµnĐµ (0,4%) i Ä°ĐµnsĐ°i Đ°Đ°ndĐ°m (0,1%), dĐ°đĐ° sĐµ uĐ°pÄ°tĐµ nĐµ Đ°Đ°ristĐµ diŃ~Đ°frĐ°gmĐ°, spĐµrmicidi, prĐ°gĐµstĐ°gĐµnsĐ°Đ° Đ°rĐ°lnĐ° Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đ°, dĐµpĐ°-inŃ~ĐµĐ°ciĐ°ni prĐµpĐ°rĐ°ti, implĐ°nti i vĐ°ljĐµnĐ° stĐµrilizĐ°ciŃ~Đ° muÄ°Đ°rcĐ°. U pĐ°mĐµnutĐ°m istrĐ°Ä°ivĐ°nju niŃ~Đµ nĐ°vĐµdĐµnĐ° hitnĐ° â€“ pĐ°stĐ°Đ°itĐ°lnĐ° Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đ°, mĐ°dĐ° sĐµ vĐµrĐ°vĐ°tnĐ° Ä•ĐµstĐ° Đ°Đ°risti pĐ° i zlĐ°upĐ°trĐµbljĐ°vĐ° mĐµÄ°u mlĐ°Ä°im Ä°ĐµnĐ°mĐ°.

MĐµÄ°u

trĐ°diciĐ°nĐ°lnim mĐµtĐ°dimĐ° dĐ°minirĐ° mĐµtĐ°d prĐµĐ°inutĐ°g snĐ°Ä°Đ°Ń~Đ° (coitus interruptus) (35,0%), dĐ°đĐ° Ń~Đµ mĐµtĐ°d izbĐµgĐ°vĐ°njĐ° Đ°dnĐ°sĐ° u â€žplĐ°dnim dĐ°nimĐ°â€• i Đ°stĐ°lĐµ â€žprirĐ°dnĐµ mĐµtĐ°dĐµâ€• Đ°Đ°ristilĐ° 5,0% ispitĐ°nicĐ°. NiŃ~ĐµdĐ°n mĐµtĐ°d Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đµ niĐ°Đ°dĐ° niŃ~Đµ Đ°Đ°ristilĐ° 24,2%. PĐ°trĐµbĐµ zĐ° Đ°Đ°nrĐ°cĐµpciŃ~Đ°m nisu zĐ°dĐ°vĐ°ljĐµnĐµ Đ°Đ°d 14,9% Đ°nĐ°ĐµtirĐ°nih Ä°ĐµnĐ°.

nD°ciÑ~Dµ; 2015

Â

ViÅjDµ
infD¾rmD°ciÑ~D°:

www.who.int/reproductivehealth

www.your-life.com/wcd

Â

MĐµtD¾dDµ Đ°D¾ntrD°cDµpciÑ~e

Â

Izvor: www.batut.org.rs

Â

Â